

**Turismen i Dalsland
sommaren 2008
Västsvenska Turistrådet**

Åsa Widmark

Sammanfattning

Sommaren 2003 genomförde Turismens Utredningsinstitut (TUI) en undersökning av turismen Dalsland och Dalslands kanalområdet. Undersökningen genomfördes på uppdrag av Västsvenska Turistrådet och Dalslands kanal AB. Sommaren 2008 genomförde TUI på uppdrag av Västsvenska Turistrådet en uppdatering av undersökningen i Dalsland som omfattade kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud och Åmål.¹

Syftet med undersökningen var att beskriva turisterna i Dalsland samt att beräkna turismens omsättning och sysselsättningseffekter under sommaren 2008. Totalt genomfördes 548 face-to-face intervjuer med turister i Dalsland.

Dalsland har en relativt hög andel utländska turister och turist- och besöksnäringen i området är beroende av turismexporten². Det finns flera anledningar till att man väljer Dalsland som resmål men semester är det vanligaste skälet. Hela 14 procent av turisterna är på genomresa vilket innebär att mer än var tionde turist har en annan destination som slutmål för sin resa.

Turisterna spenderade från 150 kronor upp till 740 kronor per person och dygn i Dalsland. Mest pengar spenderade hotellturisten som konsumerade för 740 kronor per person och dygn. Minst pengar spenderade fricamparen på 151 kronor. Tack vare hög ekonomisk tillväxt samt ökade hushållsinkomster hade de flesta turistgrupper ökat sin konsumtion i området under de senaste fem åren.

Totalt omsatte turismen i Dalsland sommaren 2008, 142 miljoner kronor och gav upphov till 94 årsverken. Det kan jämföras med 2003 då omsättningen uppgick till 175 miljoner kronor³ och gav upphov till 107 årsverken. Mest pengar spenderade turisterna på livsmedel (25 procent) följt av logi (17 procent) och restaurang (17 procent). Det var inom boendeselementen och restaurang som det skapades flest årsverken vilket är en följd av att det är två personalintensiva branscher.

Västsvenska Turistrådets kunskap om vilka turister som besöker länet och om turismens ekonomiska betydelse för länet är omfattande. Flera studier och analyser har gjorts under 2000-talet för att kartlägga turismen och beräkna dess omfattning. För att komplettera redan inhämtad kunskap rekommenderas att kommande studier exempelvis fokuserar på produktutveckling, paketering, kundbehov och marknadsföring.

---

¹ 2003 omfattade undersökningen hela Dalslands kanalområde vilket även inkluderade kommunerna Säffle och Årjäng i Värmland. Men 2008 års undersökning inkluderade enbart Dalsland.

² Turismexport består av utländska turisternas konsumtion i Sverige

³ inflationsjusterat

Innehållsförteckning

1.	Inledning	1
1.1.	Bakgrund.....	1
1.2.	Syfte.....	1
1.3.	Avgränsningar.....	1
1.4.	Definitioner.....	2
2.	Metod	3
2.1.	Datainsamling.....	3
2.1.1.	Primärdata.....	3
2.1.2.	Sekundärdata.....	3
3.	Gästnattsutveckling Dalsland	4
3.1.	Tillgänglig kapacitet.....	4
3.2.	Gästnattsutveckling Dalsland.....	5
4.	Turistprofil Dalsland	7
4.1.	Dalsland lockar en stor andel utländska turister.....	7
4.2.	Det är mest vuxna som reser till Dalsland.....	8
4.3.	Till Dalsland reser turister i de flesta åldersgrupper.....	10
4.4.	Turisterna är på semester.....	11
4.5.	Turisterna kör bil.....	12
4.6.	Kännedomen om Dalsland är hög.....	13
4.7.	Turisterna är aktiva i Dalsland.....	14
5.	Turismens omfattning i Dalsland	15
5.1.	Turistekonomiska beräkningar.....	15
5.2.	Turisternas dygnsutlägg.....	16
5.3.	Besöksvolymen.....	17
5.4.	Turistkronan.....	19
5.5.	Omsättning per bransch.....	20
5.6.	Omsättning per turistkategori.....	21
5.7.	Sysselsättningseffekter.....	22

1. Inledning

Sommaren 2003 genomförde Turismens Utredningsinstitut (TUI) en undersökning om turismen i Dalsland och Dalslands kanalområde⁴. Undersökningen utgjorde en del i Västsvenska Turistrådets arbete med att kartlägga turismen i hela regionen. Sommaren 2008 genomförde TUI en uppföljning av undersökningen men denna gång omfattade undersökningsområdet bara Dalslands kommuner.

1.1. Bakgrund

Västsvenska Turistrådet har i uppdrag att utveckla och marknadsföra Västra Götalands län som turistdestination. Som en del i utvecklingsarbetet av turist- och besöksnäringen finns ett behov av att kartlägga turismen och att beräkna dess betydelse ekonomiskt och sysselsättningsmässigt. På uppdrag av Västsvenska Turistrådet har TUI genomfört turismundersökningar i hela regionen. Sommaren 2003 genomfördes en turismkartläggning i Dalsland och sommaren 2008 gjordes en uppföljning av den undersökningen (exklusive Säffle och Årjäng).

Undersökningsområdet utgjordes av följande fem kommuner:

- Bengtsfors
- Dals-Ed
- Färgelanda
- Mellerud
- Åmål

1.2. Syfte

Undersökningen syftar till att:

- Beskriva turisterna i Dalsland
- Beräkna turismens omsättning och sysselsättningseffekter i Dalsland under sommaren 2008

1.3. Avgränsningar

Undersökningens metodval samt möjlighet till jämförelser med tidigare genomförd undersökning innebär att undersökningen enbart omfattar tidsperioden juni till augusti 2008 och exkluderar således den turism som sker under övriga delar av året.

---

⁴ Inklusive kommunerna Säffle och Årjäng i Värmland

1.4. Definitioner

Följande definitioner gäller i rapporten:

Dalsland: undersökningsområdet som består av kommunerna: Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud, Åmål.

Turist: Person som vistas utanför sin hemkommun, antingen över dagen eller med övernattnig.

Gästnatt: En turists övernattnig på en destination. Två personer i samma rum ger upphov till två gästnätter.

Kommersiell boendeform: Med kommersiella boendeformer avses i undersökningen hotell/pensionat, stugby, vandrarhem, camping, gästhamn och hyrt fritidshus.

Ickekommersiell boendeform: Med ickekommersiella boendeformer avses i undersökningen fri camping, eget fritidshus, naturhamn samt övernattnig hos släkt och vänner.

Barn: person under 18 år

Vuxen: person över 18 år

Sommaren 2008: månaderna juni, juli och augusti 2008

2. Metod

Undersökningen genomfördes med liknande upplägg som den undersökning som genomförts sommaren 2003. Upplägget innebär att resultatet från undersökningen blir jämförbart.

2.1. Datainsamling

Undersökningen baserades både på egen insamlad primärdata och på sekundärdata från Statistiska Centralbyrån (SCB).

2.1.1. Primärdata

Insamlingen av primärdata gjordes med hjälp av face to face intervjuer, genomförda av erfarna intervjuare från TUI, med slumpmässigt utvalda turister. Platserna som valdes för intervjuerna var knutpunkter i Dalsland där ett naturligt flöde av besökare passerade. Platserna för undersökningen stämde till stor del överens med de platser som använts under tidigare undersökning.

Målpopulationen för undersökningen var samtliga turister som befann sig i Dalsland under sommaren 2008. Intervjuerna genomfördes under en period av fyra veckor mellan vecka 28 och vecka 32. Totalt intervjuades 548 turister. Svarsfrekvensen uppgick till 85 procent vilket är mycket bra för den här typen av studier.

2.1.2. Sekundärdata

Sekundärdata i form av inkvarteringsstatistik har inhämtats från Statistiska Centralbyrån (SCB). Inkvarteringsstatistiken visar antalet gästnätter på olika boendekategorier. SCB redovisar antal övernattningsplatser på hotell, stugbyar, vandrarhem och campingplatser⁵.

Vid skattningar av besöksvolymerna inom icke kommersiella boendeformer och dagbesök har statistik från Resurs AB legat till grund.

---

⁵ Från och med 2008 är det SCB som är ansvarig för insamling av campingstatistik. Uppdraget låg tidigare på Sveriges Camping- och Stugföretagares Riksorganisation (SCR).

3. Gästnattsutveckling Dalsland

En jämförelse av gästnattsutvecklingen i Dalsland och i länet ger en bild av hur turismen i Dalsland utvecklats i förhållande till övriga länet.

3.1. Tillgänglig kapacitet

Anläggningstyp	Antal 2003	Antal 2008
Hotell	14	14
Stugby	2	2
Vandrarhem	9	9
Campingplatser	15	15
Totalt	40	40

Figur 1 Antal boendeanläggningar i Dalsland⁶

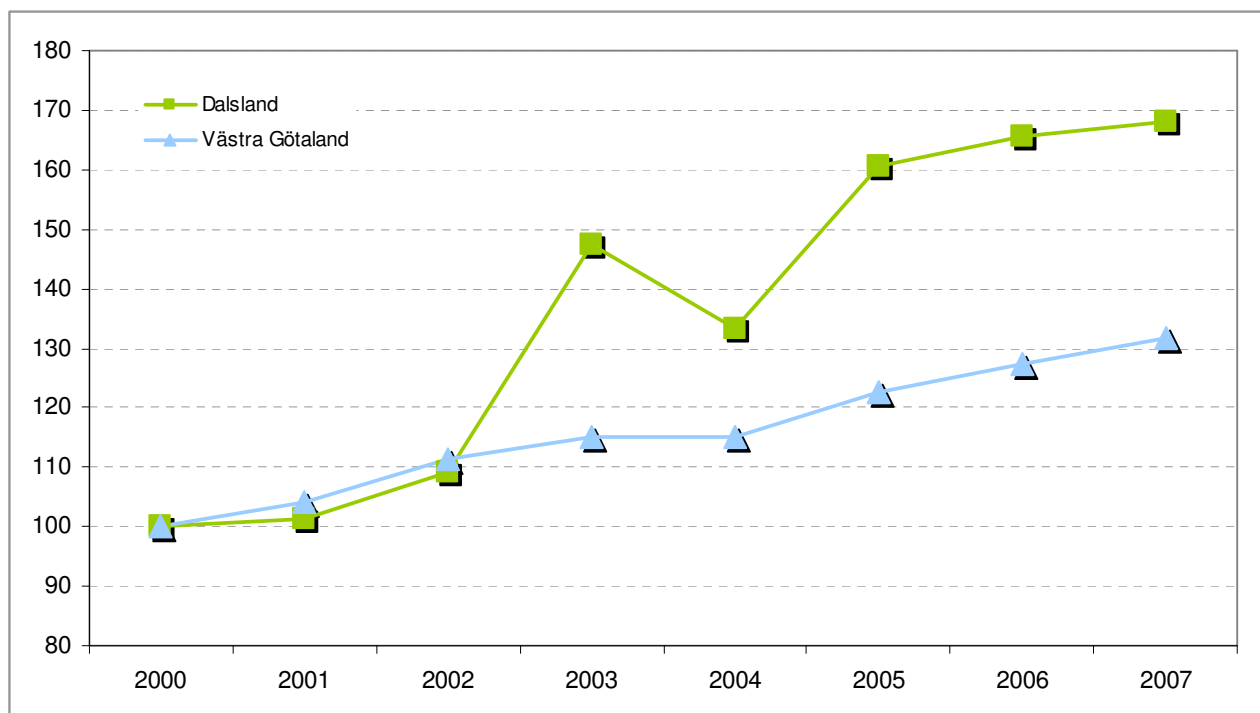
Källa: SCR, SCB och Nutek

Ovanstående tabell redovisar antalet anläggningar inom olika boendeformer i Dalsland. Boendekapaciteten har inte utvecklats sedan 2003. I Dalsland finns det cirka 1 140 bäddar och rumsbeläggningen låg 2007 på 34 procent vilket var lågt i jämförelse med länssnittet som uppgick till 55 procent.

---

⁶ Antal anläggning som rapporterar inkvarteringsstatistik

3.2. Gästnattsutveckling Dalsland

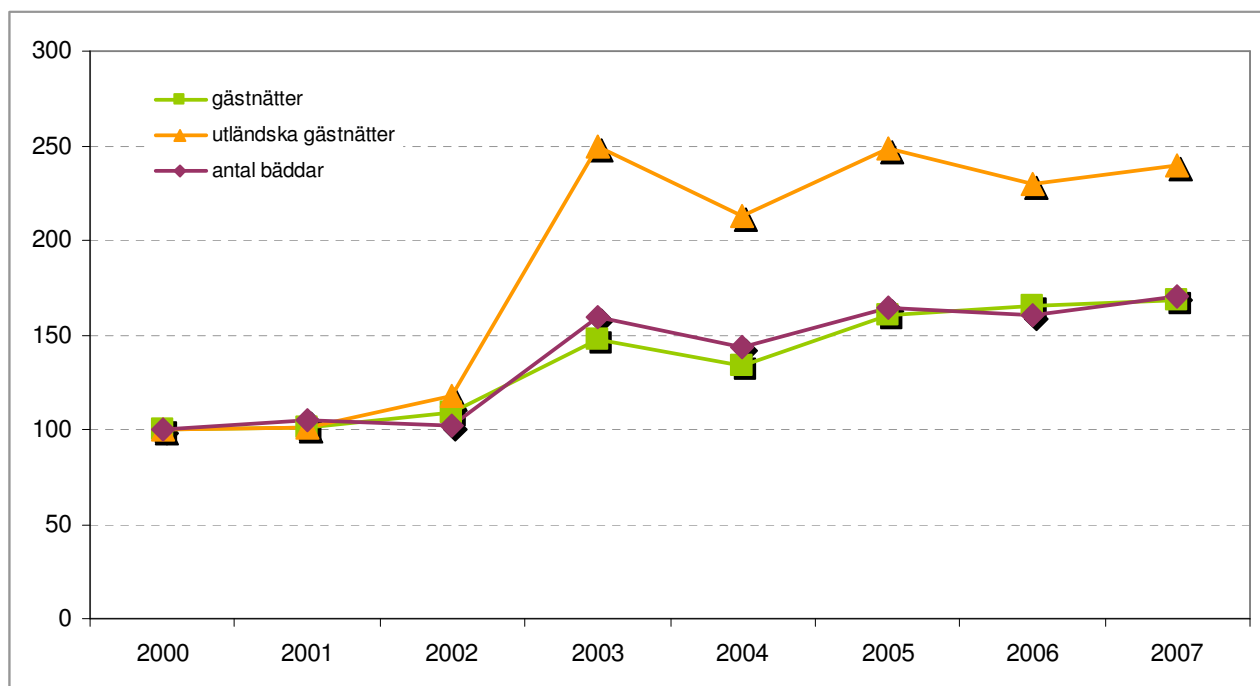

Figur 2 Indexutveckling antal gästnätter på hotell, stugbyar och vandrarhem

Källa: SCB och Nutek

Hotellen, stugbyarna och vandrarhemmen i Dalsland redovisade 83 650 gästnätter år 2007. Det motsvarade en gästnattstillväxt på 68 procent sedan 2000. Dalsland uppvisade under perioden en betydligt bättre gästnattstillväxt än övriga länet. Dock är det viktigt att poängtera att tillväxten i antal gästnätter gått från en relativt låg nivå. Antalet gästnätter i Dalsland 2007 motsvarade knappt två procent av länets samtliga gästnätter på hotell, stugby och vandrarhem.

Sedan 2000 har gästnätterna ökat varje år förutom under 2004 då de efter en mycket kraftig gästnattstillväxt föll tillbaka något. Den kraftiga gästnattsökningen under 2003 var dels ett resultat av en kapacitetsökning och ett gynnsamt valutaläge för utländska turister.

Figur 3 Indexutveckling gästnätter, utländska gästnätter och bäddkapacitet på hotell, stugbyar och vandrarhem i Dalsland

Källa: SCB och Nutek

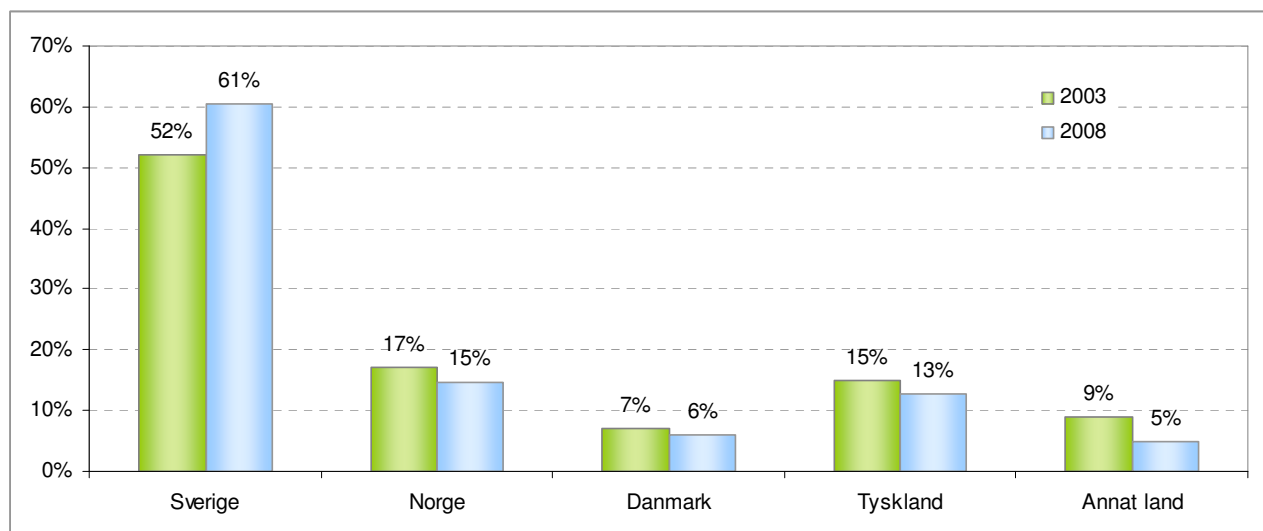
Ovanstående diagram redovisar utvecklingen av gästnätter, utländska gästnätter och antal disponibla bäddar. Diagrammet visar att kapacitetsökningar leder till gästnattsökningar. Dock har boendeanläggningarna i Dalsland en låg rumsbeläggning på mellan 30 och 40 procent vilket ligger betydligt lägre än både länsnittet och rikssnittet. Under 2003 mer än fördubblades de utländska gästnätter och de ökade från 12 000 till 26 000.

Sett till antalet övernattningar på hotell, stugby och vandrarhem 2007 genererades 30 procent av utländska besökare. Dalsland har en något högre andel utländska gästnätter än övriga länet som ligger på en exportandel på 27 procent.

4. Turistprofil Dalsland

Dalsland har en stark attraktionskraft bland utländska besökare och lockar en stor andel utländska turister, främst normmän och tyskar. Dalsland lockar många par och de åker främst till Dalsland på semester med bil. Kännedomen om Dalsland är hög och Dalslands kanal är ett av områdets populäraste besöksmål.

4.1. Dalsland lockar en stor andel utländska turister

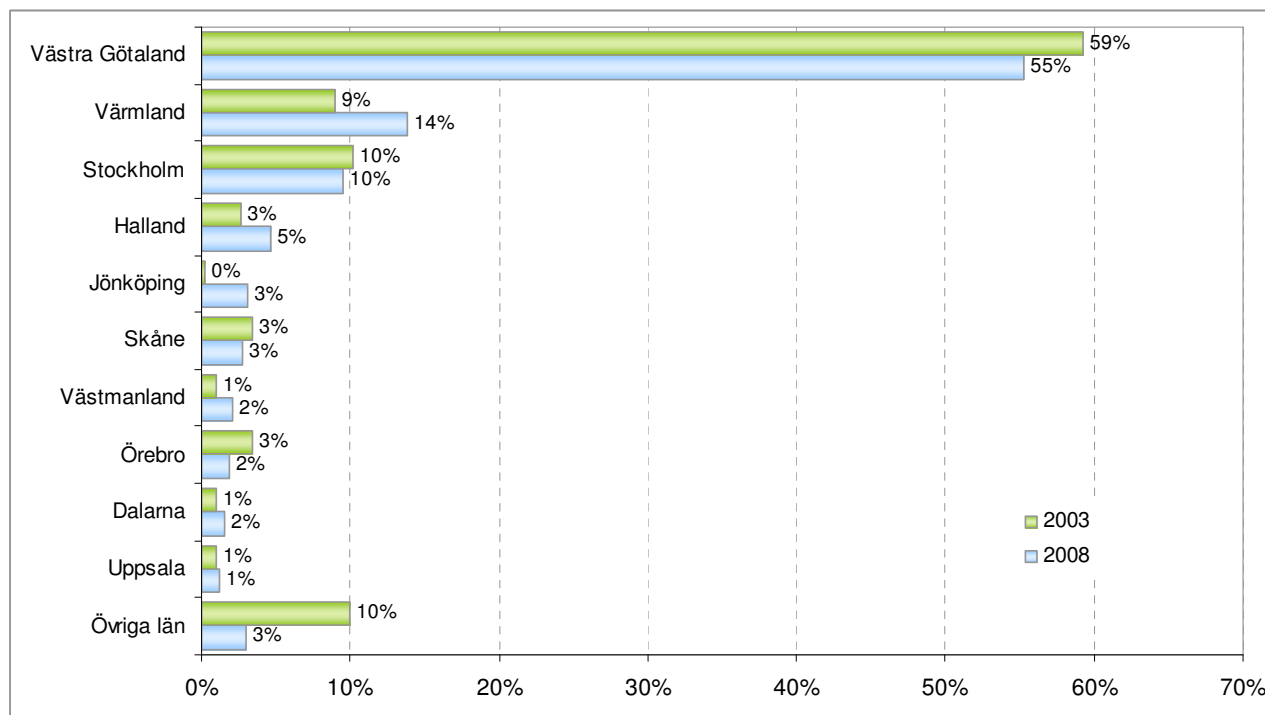

Figur 4 Turisternas hemland

Till skillnad från länets övriga områden är de utländska turisterna mycket viktiga för turist- och besöksnäringen i Dalsland. När undersökningen genomfördes 2003 var cirka varannan turist från utlandet. Under sommarens undersökning kom fyra av tio turister från utlandet. Av det totala antalet gästnätter på hotell, stugby och vandrarhem stod de utländska turisterna för cirka en tredjedel i Dalsland vilket kan jämföras med länssnittet som uppgick till 29 procent.⁷ De största utländska turistgrupperna utgjordes av normmän och tyskar. Mer än var fjärde turist i Dalsland kom från Norge eller Tyskland.

År 2003 ökade antalet utländska gästnätter mycket kraftigt men sedan dess har antalet utländska gästnätter legat på ungefär samma nivå. Under de senaste åren har den svenska kronan stärkts gentemot grannländernas valuta vilket kan förklara att antalet utländska gästnätter legat på samma nivå. Den globala lågkonjunkturen har redan påverkat det internationella resandet till Sverige negativt och antalet turister från USA minskade under sommaren.

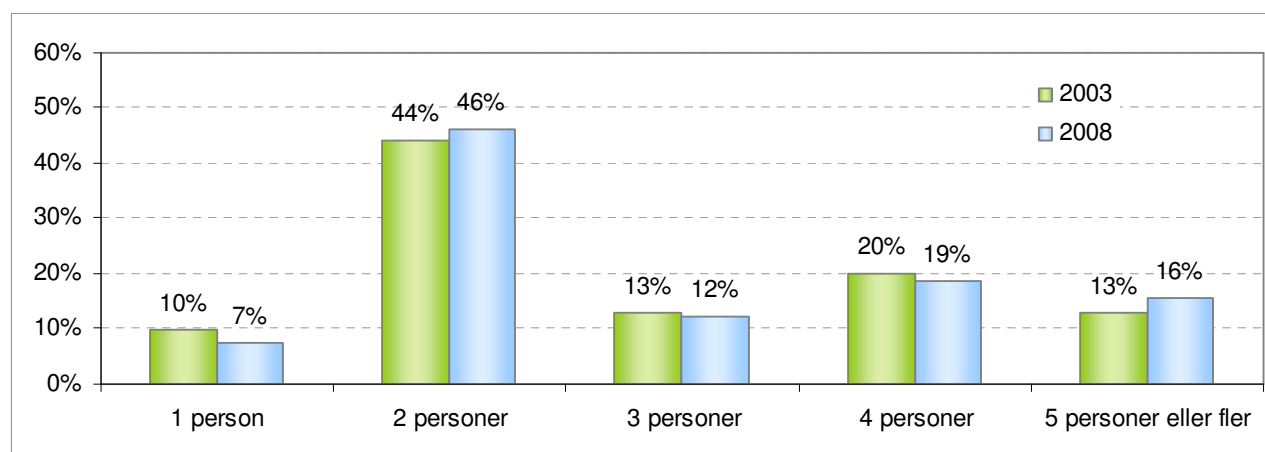
⁷ Källa: SCB och Nutek

Figur 5 Svenska turisternas hemlän

Många svenska turister i Dalsland kommer från närområdet, dvs. från det egna länet eller från grannlandet Värmland. Det är inte så många besökare från norra Sverige vilket beror på att de turistiska produkter som finns i Dalsland även erbjuds besökare på flertalet destinationer i norra Sverige.

4.2. Det är mest vuxna som reser till Dalsland

Figur 6 Turisternas sällskapsstorlek

De flesta turister reser tillsammans med andra personer och det vanligaste var att man reste i sällskap om två personer. Cirka var femte turist reste i grupper om fyra personer, vilka omfattade

både vuxna sällskap och barnfamiljer. Det var relativt många som reste i lite större grupper vilket påverkat den genomsnittliga sällskapsstorleken som i Dalsland uppgick till 3,4 personer.

	0 barn	1 barn	2 barn	3 barn	4 barn	5+ barn	totalt
1 vuxen	7%	2%	1%				10%
2 vuxna	44%	7%	8%	2%	1%	1%	63%
3 vuxna	5%	2%			1%		8%
4 vuxna	8%	1%	1%	1%	1%	1%	13%
5+ vuxna	3%	1%		1%	1%		6%
totalt	67%	13%	10%	4%	4%	2%	100%

Figur 7 Fördelningen av antal vuxna och barn

Två tredjedelar av turisterna i Dalsland reste i sällskap utan barn. Det är en hög andel sällskap utan barn jämfört med andra områden i länet. Vanligast var två vuxna som reste tillsammans. Efter två vuxna bestod ressällskapen främst av två vuxna och två barn (åtta procent) eller fyra vuxna (åtta procent).

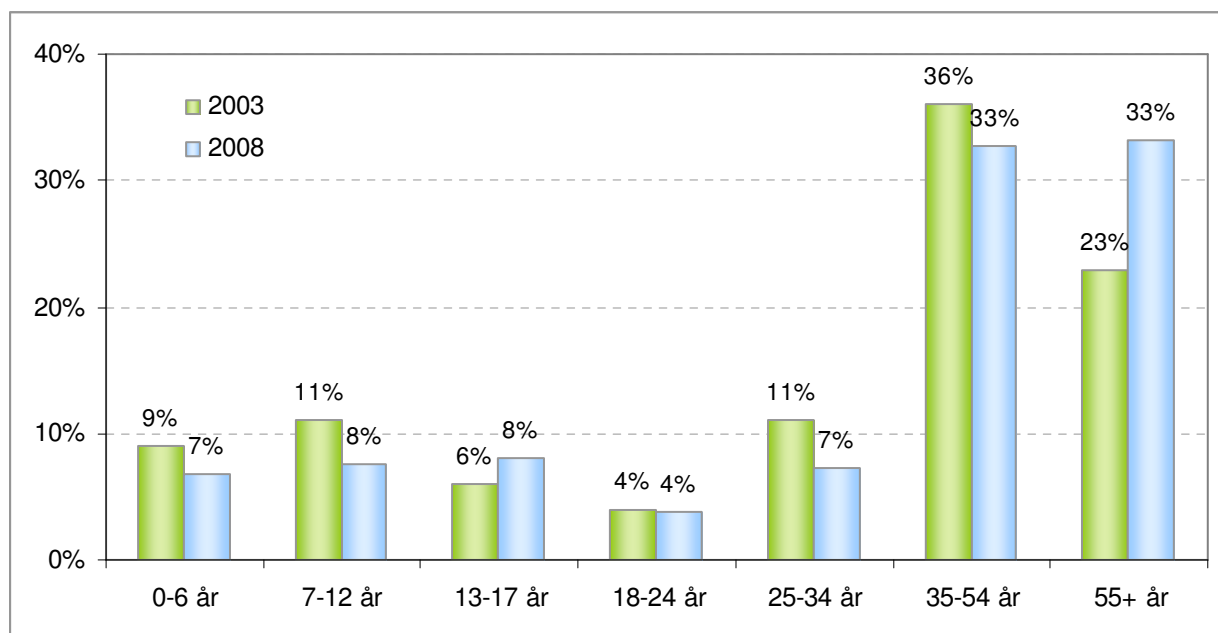
Område	Andel turister som reser utan barn
Göta kanal 2008	74%
Dalsland 2008	67%
Skaraborg 2008	65%
Bohuslän 2007	52%
Sjuhärad 2007	46%

Figur 8 Andel turister som reser utan barn i respektive område

Västergötland och Dalsland är områden som till största delen lockar vuxna besökare. Västra Göta kanalområdet och Skaraborg samt Dalsland är områden med ett turistiskt utbud som främst attraherar vuxna besökare. För de områden som främst attraherar en stor andel turister över 55 år finns möjlighet till säsongsförlängning då pensionärer i större utsträckning har möjlighet att resa under andra perioder än sommaren.

Både Bohuslän och Sjuhärad besöks av en högre andel barnfamiljer. Sol och bad är en mycket populär semesteraktivitet vilket gör kusten attraktiv för barnfamiljer. Längs kusten finns även många olika attraktioner och besöksmål som är anpassade för yngre besökare, exempelvis Nordens Ark och Havets hus. I Sjuhärad är shopping med både Gällstad i Ulricehamn, Knalleland i Borås och textilaffärer i Mark populära besöksmål. Det är aktiviteter som ofta hela familjen uppskattar. I Borås finns även Borås Djurpark som är ett populärt besöksmål bland barnfamiljer.

4.3. Till Dalsland reser turister i de flesta åldersgrupper

Figur 9 Turisternas åldersfördelning

Genomsnittsåldern bland turisterna i Dalsland uppgick till 41 år vilket är samma som den svenska befolkningens medelålder. Dalsland lockar inte så många besökare i åldrarna 18-24 år. Det är troligen en följd av att nöjesutbudet är begränsat i jämförelse med exempelvis Västkusten som har många destinationer som profilerar sig utifrån sitt gedigna nöjesutbud och attraherar nöjeslystna ungdomar. Jämfört med 2003 års undersökning är det en lägre andel barnfamiljer som reser till Dalsland medan andelen turister över 55 år ökat kraftigt. Det är främst inom turistkategorierna eget fritidshus och dagbesök som andelen äldre turister över 55 år har ökat.

Åldersintervall	Sverige ⁸	Alla turister	Camping	Gästhamn	Eget fritidshus	Hyrat fritidshus	Släkt/vänner	Dagbesök
0-6 år	8%	7%	7%	8%	9%	8%	7%	6%
7-12 år	6%	8%	10%	13%	4%	15%	8%	4%
13-17 år	7%	8%	17%	10%	5%	11%	5%	3%
18-24 år	9%	4%	2%	2%	2%	2%	6%	2%
25-34 år	12%	7%	4%	3%	8%	6%	6%	7%
35-54 år	27%	33%	38%	48%	26%	37%	39%	28%
55+ år	31%	33%	22%	16%	46%	21%	29%	50%
Medelålder	41 år	41 år	35 år	36 år	46 år	34 år	42 år	48 år

Figur 10 Åldersfördelning efter turisternas boendeform

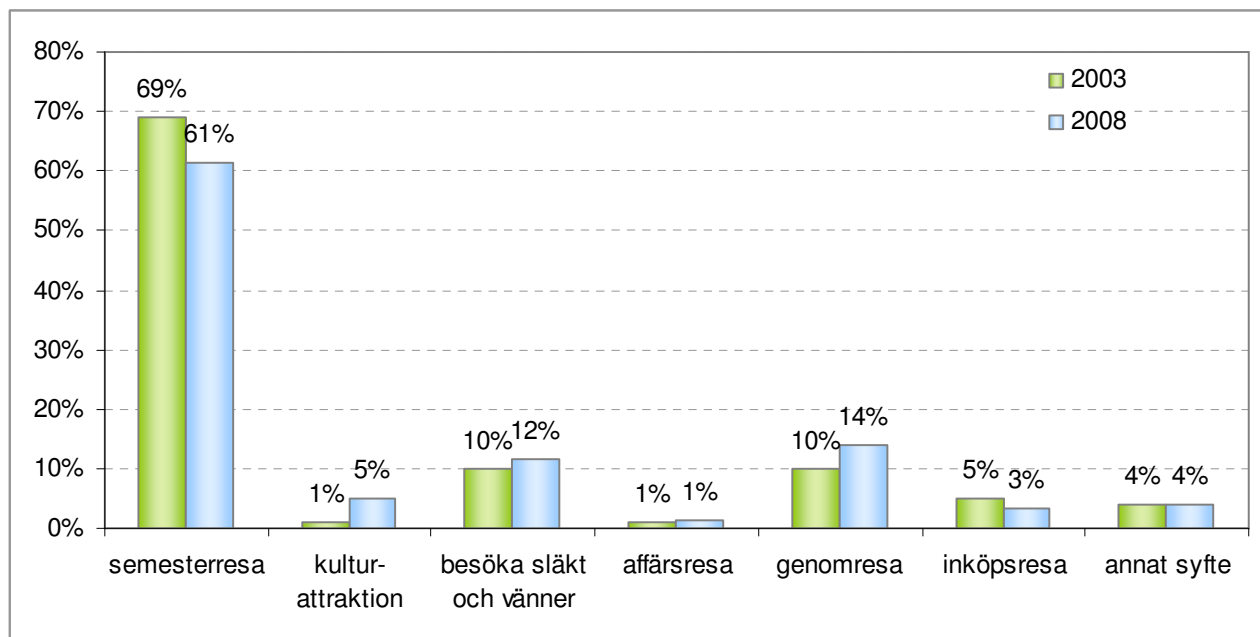
⁸ Källa: SCB

Jämför man olika turistgrupper har turister som bor i hyrt fritidshus och turister som campar den lägsta ålderprofilen. Det är bland dessa turistgrupper man finner flest barnfamiljer. I båda grupperna var en tredjedel av turisterna under 18 år.

Turister övernattande i gästhamn har också en relativt ung åldersfördelning. Bland övernattande turister i gästhamn var det knappt var femte turist som var äldre än 55 år vilket tyder på att äldre turister hellre väljer bekvämare boendialternativ.

Äldst åldersprofil hade dagbesökarna där hälften var 55 år eller äldre. Bland dagbesökarna var det ytterst få barn i sällskapen och bara 13 procent av dagbesökarna var under 18 år. Även turister som övernattade i eget fritidshus var generellt äldre. Nästan hälften av turisterna var 55 år eller äldre vilket beror på att det främst är den äldre generation som äger fritidshus och barnfamiljer och yngre saknar de ekonomiska möjligheterna att förvärva ett fritidshusboende.

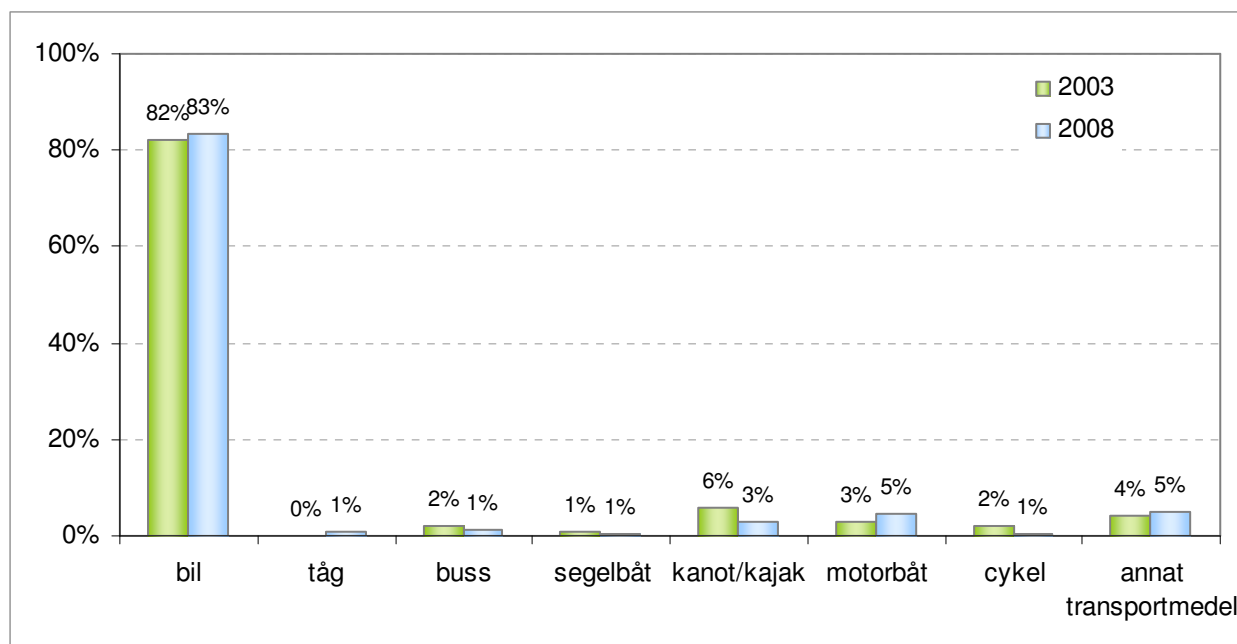
4.4. Turisterna är på semester

Figur 11 Turisternas syfte med vistelsen i Dalsland

Det är inte bara semesterresor som får turisterna att välja Dalsland som resmål. 14 procent var på genomresa och släkt- och vänbesök var något som lockade mer än var tionde turist till Dalsland. Med anledning av datainsamlingsperioden under sommaren var det ytterst få turister som befann sig i området på affärsresa. Kultur och shopping är inga större turistdragare i området.

4.5. Turisterna kör bil

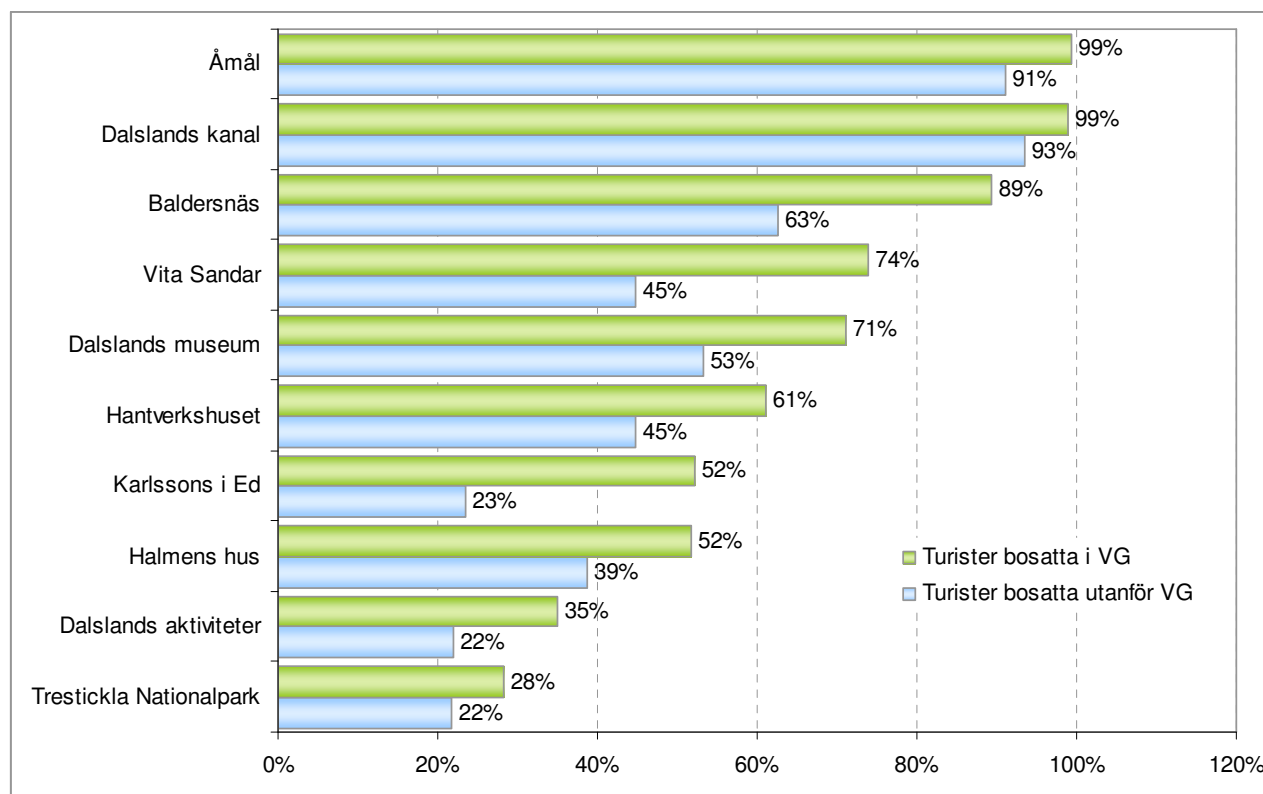
Figur 12 Turisternas transportmedel i Dalaland

Det är inte oväntat att en övervägande majoritet bland turisterna kör bil. Det är generellt det vanligaste transportmedlet utanför storstadsregionerna. Trots befintliga kollektivtrafikförbindelser väljer turisterna ändå bilen som transportmedel då det ger dem en ökad flexibilitet. Cykel förekommer i mycket liten utsträckning i Dalaland.

För ett område som är beroende av sina bilburna turister är bensinpriserna en viktig faktor och höga drivmedelspriser skulle kunna få negativ inverkan på turismen.

4.6. Kännedomen om Dalsland är hög

Turisterna fick utifrån en fördefinierad lista uppge vilka attraktioner/besöksmål i Dalsland som han/hon kände till. Resultatet redovisas separat för turister som är bosatta i respektive utanför Västra Götalands län. Då turisterna hade möjlighet att välja mer än ett svarsalternativ summerar procenttalen till mer än hundra procent.

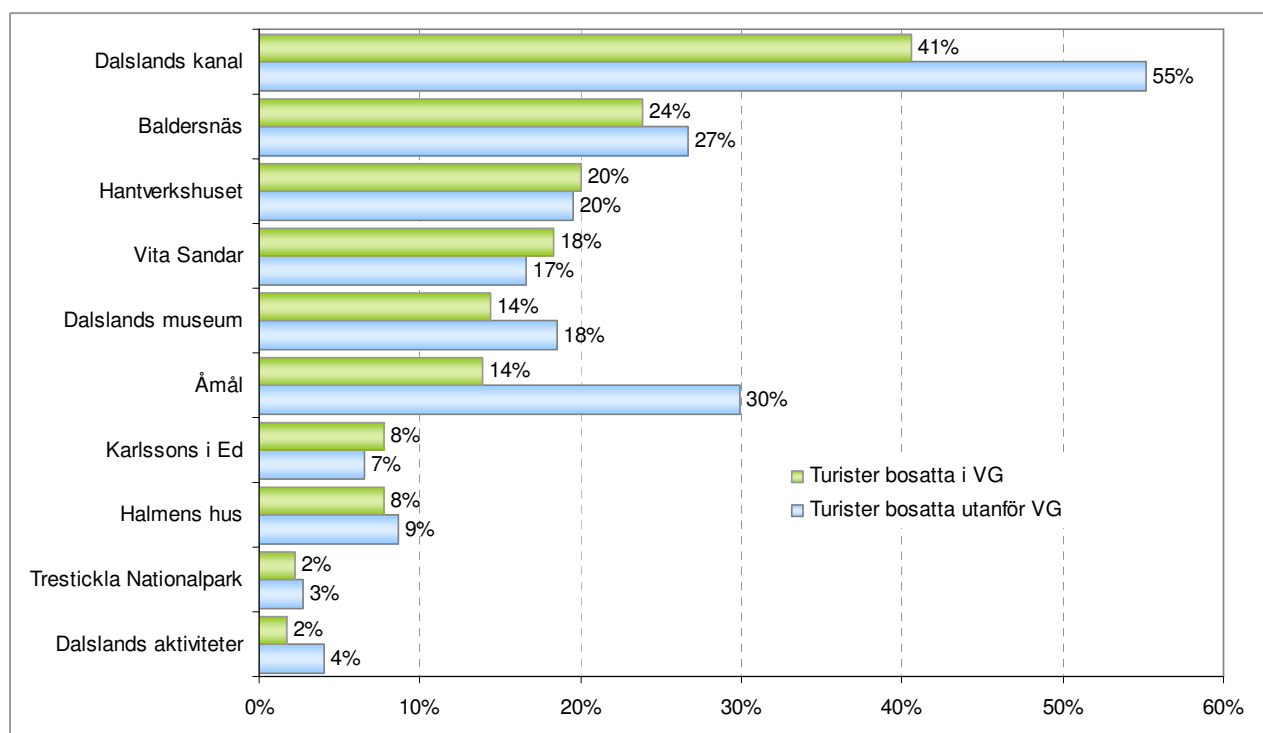
Figur 13 Turisternas kännedom om attraktioner/besöksmål i Dalsland

Turisterna i Dalsland hade överlag en hög kännedom om områdets attraktioner och besöksmål. I båda turistgrupperna kände nästan samtliga till både Åmål och Dalslands kanal. Baldersnäs var också mycket välkänt speciellt bland turister hemmahörande i Västra Götalands län.

Att mer än en tredjedel av turisterna i ett område känner till en enskild attraktion/besöksmål tyder på att det är ett välkänt besöksmål. Både Dalslands museum, Hantverkshuset och Halmens hus är för Dalsland stora besöksmål med hög kännedom både bland turister bosatta i och utanför länet. Drygt hälften av turisterna bosatta i länet kände till Karlssons i Ed men det var inte alls lika välkänt bland mer långväga turister.

4.7. Turisterna är aktiva i Dalsland

Turisterna fick även uppge, utifrån en förutbestämd lista, vilka attraktioner/besöksmål de hade besökt alternativt hade för avsikt att besöka i samband med vistelsen i Dalsland. Resultatet redovisas uppdelat på turister bosatta i respektive utanför länet. Eftersom turisterna hade möjlighet att uppge fler än ett svarsalternativ summerar procenttalen till mer än hundra procent.

Figur 14 Turisternas besök på attraktioner/besöksmål i Dalsland

Turisterna var överlag aktiva under sin vistelse i Dalsland. Flera av de undersökta attraktionerna och besöksmålen var välbesökta. Populärast bland de undersökta besöksmålen var Dalslands kanal vilket är intressant då bara nio procent av turisterna färdades med båt. Dalslands kanal attraherar även turister som reser med andra transportmedel än båt och besöks av många turister som tar sig fram på land. Den höga besöksiffran i kombination med en mycket hög kännedom visar att Dalslands kanal är ett mycket viktigt besöksmål för Dalsland.

Åmål lockade nästan en tredjedel av turisterna bosatta utanför Västra Götalands län medan en betydligt lägre andel bland turister bosatta i länet valde att besöka Åmål under sin Dalslandsvistelse. Utöver Dalslands kanal och Åmål var det bara mindre skillnader mellan de undersökta turistgrupperna.

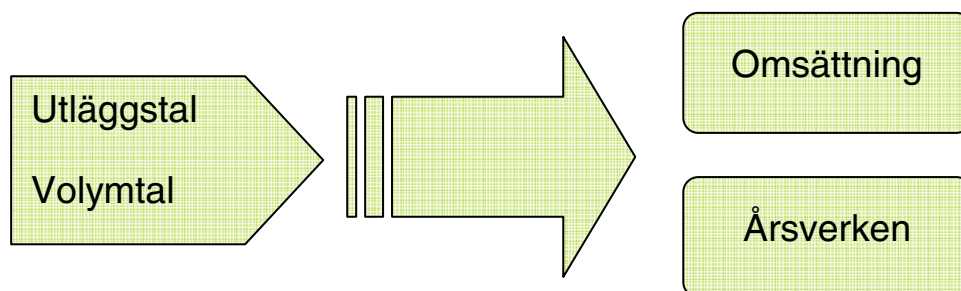
Att som enskild attraktion/besöksmål locka mer än tio procent av turisterna i ett område innebär att attraktionen/besöksmålet är viktigt för turismen. Utöver Dalslands kanal och Åmål kan även Baldersnäs, Hantverkshuset, Vita Sandar och Dalslands museum klassificeras som stora turistattraktioner i området.

5. Turismens omfattning i Dalsland

Genom att beräkna turismens omfattning i Dalsland kan man bedöma hur viktig turismen är. TUI har beräknat den turistekonomiska omsättningen och antalet årsverken genererade inom turist- och besöksnäringen i Dalsland under sommaren 2008.

5.1. Turistekonomiska beräkningar

Den turistekonomiska omsättningen består av turisternas konsumtion i samband med att de vistas på en destination (region, land etc.) Den turistekonomiska omsättningen beräknas genom att multiplicera volymtal med utläggstal för olika turistgrupper. Utläggstalen är baserade på primärdata från de personliga intervjuerna medan volymtalen främst är baserade på sekundärdata från olika källor.

Figur 15 Modell vid beräkningar av turistekonomisk omsättning och antal årsverken inom turism

Utläggstalen presenteras som dygnsutlägg för olika turistgrupper där turisterna delas in efter boendeform då man generellt ser att turister som övernattar på samma sätt ofta har ett liknande konsumtionsmönster. Även volymtalen redovisas efter boendeform och baseras både på befintlig inkvarteringsstatistik samt på beräkningar utifrån undersökningsresultatet.

5.2. Turisternas dygnsutlägg

Turisternas dygnsutlägg visar hur mycket varje turist i genomsnitt spenderade i Dalsland. Eftersom olika turistgrupper har olika konsumtionsmönster har en uppdelning gjorts per boendeform i likhet med den tidigare genomförda undersökningen. Dygnsutläggen jämförs med inflationsjusterade dygnsutlägg från 2003.

	2008	2003
hotell/pensionat	740 kr	661 kr
stugby	316 kr	301 kr
vandrarhem	347 kr	324 kr
camping	238 kr	216 kr
fri camping	151 kr	135 kr
eget fritidshus	173 kr	162 kr
hyrt fritidshus	379 kr	382 kr
släkt och vänner	188 kr	177 kr
dagbesök	255 kr	308 kr
fritidsbåt	219 kr	131 kr

Figur 16 Dygnsutlägg per turistgrupp i Dalsland

De flesta turistgrupper i Dalsland spenderade mellan 150 och 400 kronor per dygn. Hotellturisten utmärkte sig något med en dygnskonsumtion på 740 kronor per person vilket till stor del beror på att hotellturisten överlag har relativt höga kostnader för boende och mat. Hotellturistens dygnsutlägg har ökat kraftigt jämfört med undersökningen fem år tidigare vilket till stor del förklaras av kraftigt höjda rums- och drivmedelspriser.

Minst pengar spenderade de turister som fricampar. De låg på en genomsnittlig dygnskonsumtion på 151 kronor. Fricamparna spenderade sina pengar på mat och shopping.

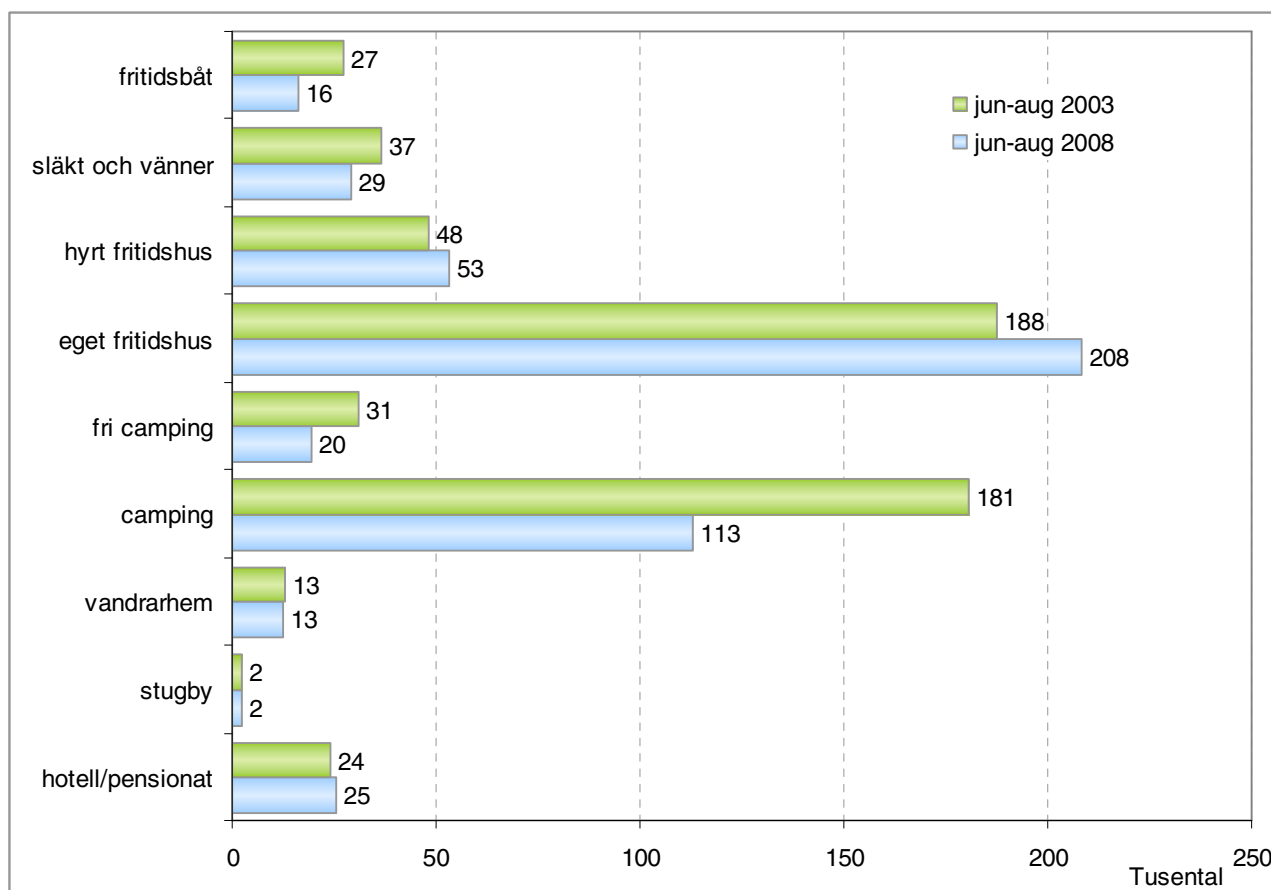
Samtliga turistgrupper förutom de som övernattar i hyrt fritidshus och dagbesökare har ökat sin konsumtion sedan det senaste mättillfället. Det är en följd av den starka ekonomiska tillväxten med ökade hushållsinkomster och en ökad konsumtion bland hushållen.

Dagbesökaren har minskat sina utgifter för mat och shopping vilket kan vara en följd av den ekonomiska nedgången.

Båtturisternas konsumtion har ökat mycket kraftigt under den senaste femårsperioden. Båtturisterna spenderade i snitt mer pengar på mat, shopping och drivmedel.

5.3. Besöksvolym

I nedanstående diagram redovisas antal gästnätter uppdelat per boendeform för juni-augusti 2003 och 2008. Eftersom campingstatistik för 2008 ännu inte har publicerats har TUI utgått från campingstatistiken för 2007 och justerat för campingutvecklingen enligt TDB i Fyrbodalen för 2008.⁹

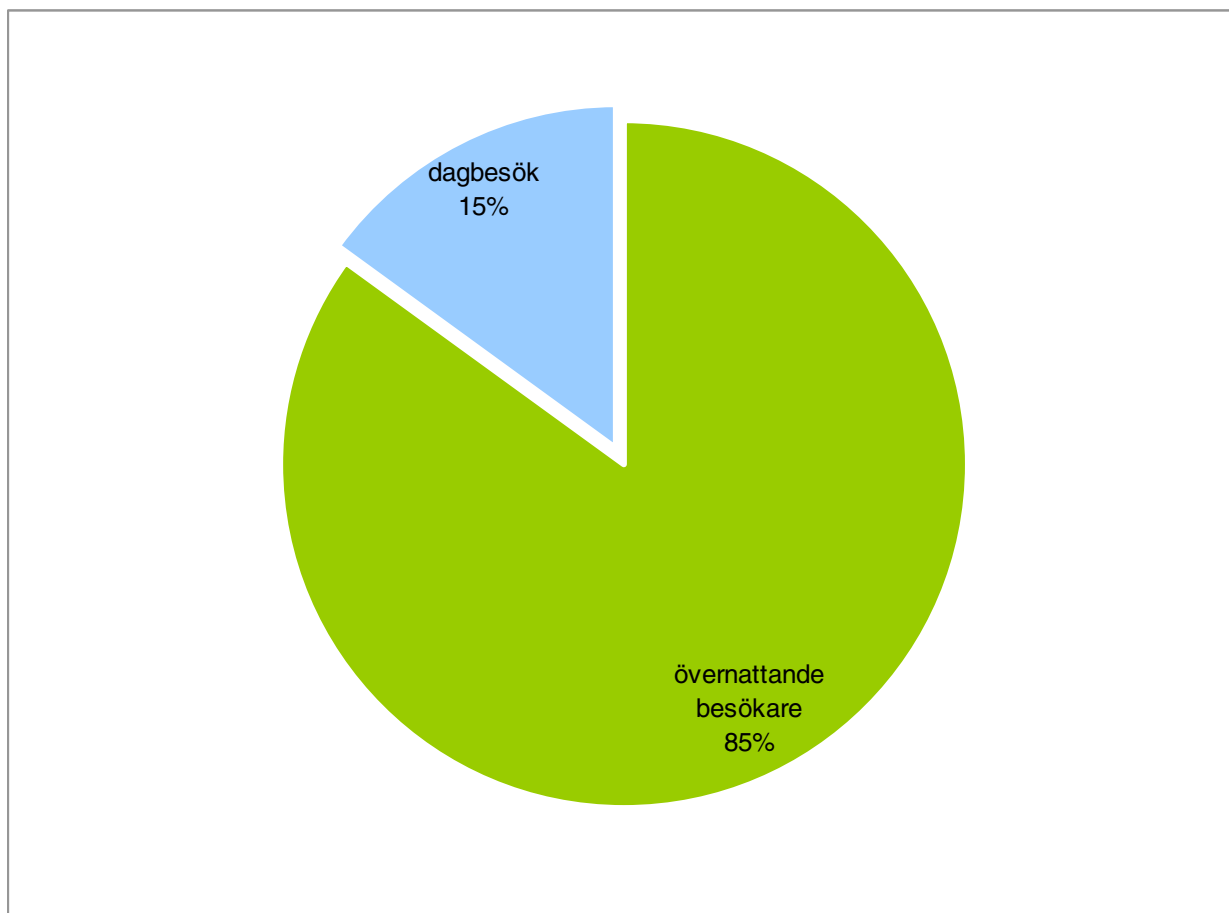

Figur 17 Antal gästnätter i Dalarna

Totalt genomfördes 480 000 övernattningsnätter i Dalarna under sommaren 2008. Jämfört med sommaren 2003 har antalet gästnätter minskat med 13 procent. De två största boendeformerna i Dalarna var eget fritidshus och camping. De två boendeformerna stod för två tredjedelar av det totala antalet gästnätter i Dalarna.

Antalet gästnätter på camping har minskat kraftigt med 37 procent. Dock är campingsiffran bara en uppskattning då inkvarteringsstatistiken för camping ännu inte publicerats. Enligt TDB minskade antalet gästnätter på camping vilket bland annat var en följd av relativt dåligt sommarväder.

⁹ Enligt Rese- och turisdatabasen (TDB) har antalet övernattningsnätter på camping i Fyrbodalen minskat med 24% mellan åren 2007 och 2008. TUI har antagit samma utveckling för Dalarna.

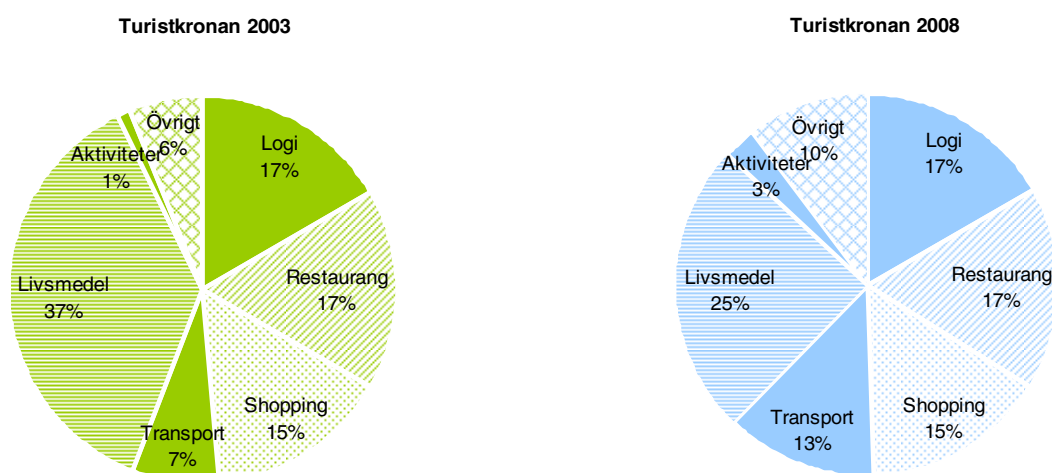

Figur 18 Fördelning mellan dagbesök och övernattningar

Ovanstående cirkeldiagram visar fördelningen mellan övernattande besökare och dagbesök. Utöver 480 000 gästnätter som genomfördes i Dalarna under sommaren 2008 genomfördes uppskattningsvis 85 000 dagbesök. Antalet dagbesök hade minskat jämfört med sommaren 2003.

5.4. Turistkronan

Turistkronan visar hur turisternas konsumtion fördelas mellan olika branscher. Nedanstående cirkeldiagram redovisar turistkronan för Dalsland 2003 och 2008. Turistkronan för Dalsland 2003 omfattar även konsumtionen i Säffle och Årjäng, som ingick i undersökningsområdet i 2003 års undersökning.

Figur 19 Turistkronan Dalsland

För konsumtionskategorierna logi, restaurang och shopping var andelarna ungefär lika stora både 2003 och 2008. Transportandelen av turisternas konsumtionen ökat medan andelen av turisternas livsmedelskonsumtion minskat. Genomsnittspriset för 95-oktan bensin var i snitt 23 procent högre under 2008 jämfört med 2003.¹⁰

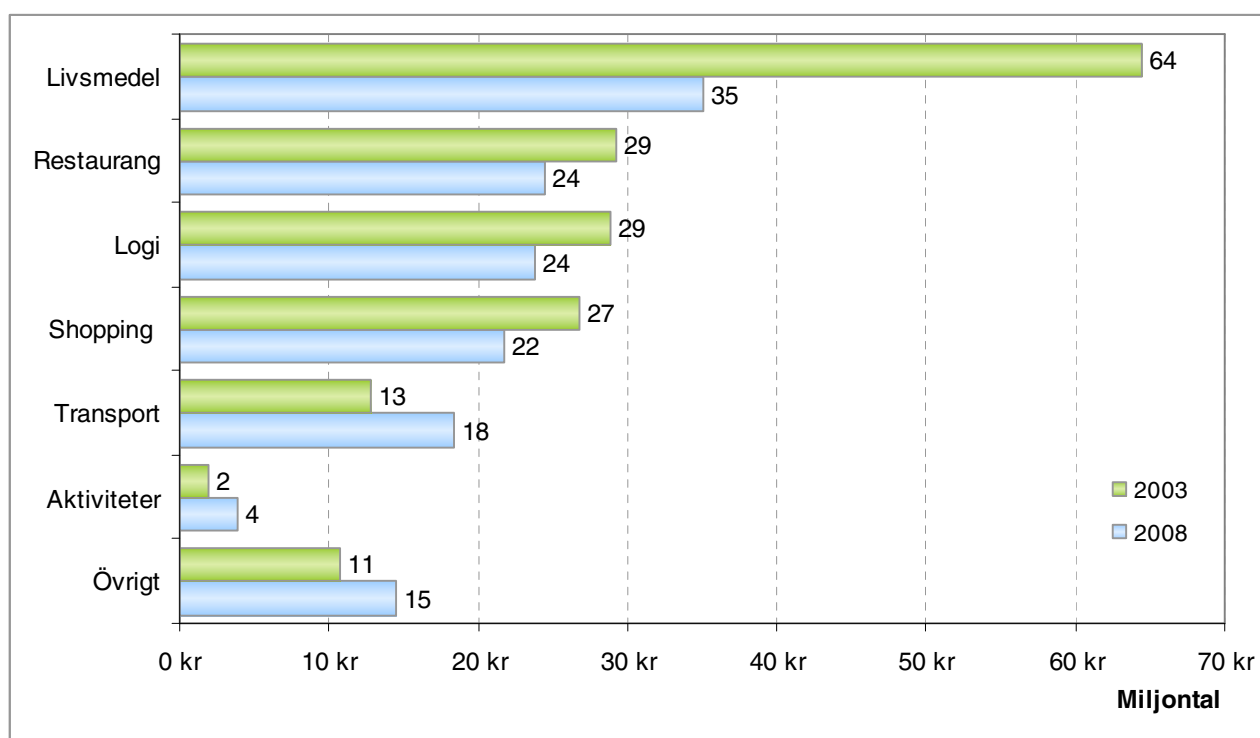
Minskade besöksvolymerna inom främst camping bidrog till en minskad konsumtion på livsmedel. Campare lägger generellt en relativt stor andel av sin konsumtion på livsmedel i och med att de ofta har självhushåll.

Aktiviteterna står fortfarande för en mycket liten andel av turistkonsumtionen trots att den har ökat sedan 2003. Många av de aktiviteter och sevärdheter som gör Dalsland attraktivt kostar inga pengar.

¹⁰ Källa: Svenska Petroleum Institutet

5.5. Omsättning per bransch

Nedanstående diagram redovisar hur mycket turismen i Dalsland omsatte under sommaren 2003 (inflationsjusterat) och 2008. Omsättningen för 2003 har justerats då 2003 års omsättningssiffror även omfattade omsättningen i Säffle och Årjäng.¹¹

Figur 20 Turismens omsättning i Dalsland per kostnadslag

Totalt omsatte turismen i Dalsland 142 miljoner kronor under sommaren 2008. Det motsvarar en omsättningsminskning på 19 procent jämfört med sommaren 2003. Trots att de flesta turistgrupper ökat sin per capita-konsumtion medförde minskade besöksvolymen att den totala omsättningen minskade.

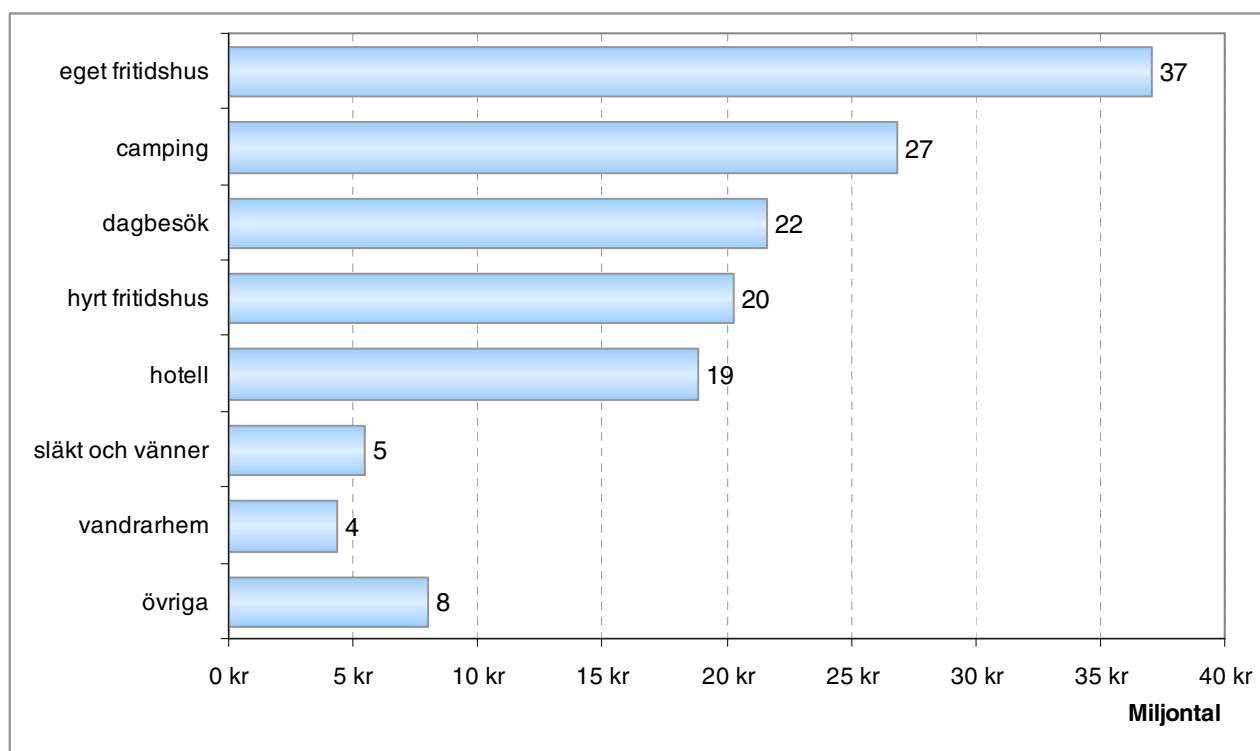
Livsmedelskonsumtionen har minskat kraftigt sedan 2003 vilket bland annat är en följd av minskade besöksvolymen inom camping, en turistgrupp som normalt har självhushåll.

Transportomsättningen har ökat kraftigt vilket bland annat beror på ökade drivmedelspriser. Även konsumtion på aktiviteter har ökat något jämfört med 2003.

¹¹ 2003 års undersökning fokuserade på hela Dalslands kanal som sträcker sig upp i kommunerna Säffle och Årjäng i Värmland.

5.6. Omsättning per turistkategori

Nedanstående diagram redovisar hur mycket de olika turistgrupperna omsatte i Dalsland under sommaren 2008. Omsättningen per turistkategori kan sedan jämföras med besöksvolymerna för respektive turistgrupp. Syftet med det är att tydliggöra betydelsen av olika grupper. En turistgrupp kan generera höga besöksvolymerna och därmed framstå som viktigare än en annan samtidigt som gruppen kan ha en mindre ekonomisk betydelse p.g.a. låg per capita konsumtion.

Figur 21 Omsättning per turistkategori

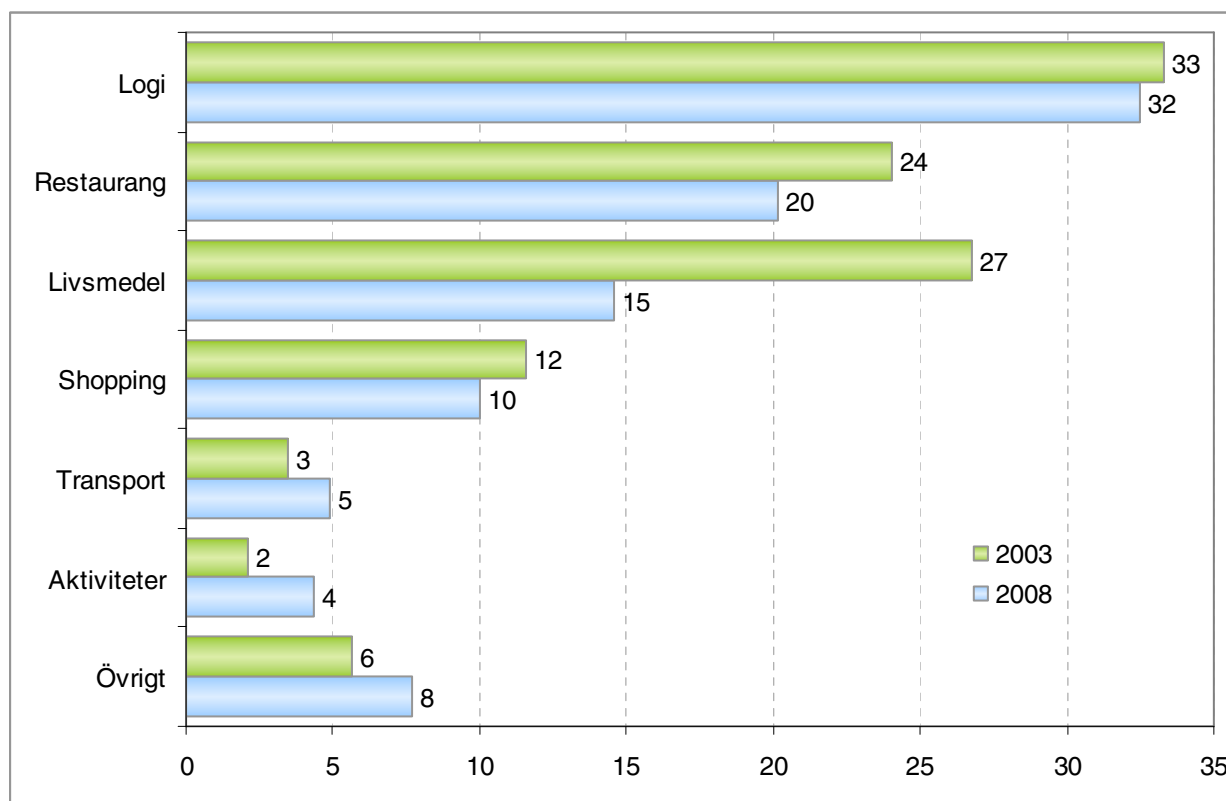
Fritidshusägare och deras familjer var den grupp som konsumerade mest i Dalsland. De stod för en fjärdedel av den totala turismomsättningen under sommaren 2008. Trots en relativt låg dygnskonsumtion medför gruppens långa vistelselängd en hög totalomsättning i området. Även camparna är en betydelsefull grupp ekonomiskt sett. Det är den näst största turistgruppen omsättningsmässigt i Dalsland.

Dagbesökarna utgjorde den tredje största turistgruppen. Trots att denna turistgrupp inte övernattar i Dalsland har de en högre per capita-konsumtion än de besökare som övernattar icke-kommersiellt.

Turister som övernattar på hotell stod bara för 3 procent av den totala besöksvolymen men bidrog till 13 procent av turismomsättningen.

5.7. Sysselsättningseffekter

Stapeldiagrammet nedan redovisar hur många årsverken¹² turismen gav upphov till i Dalmland för sommaren 2008. Resultatet jämförs med antalet årsverken från 2003.

Figur 22 Sysselsättningseffekter juni-augusti 2003 och 2008 i Dalmland

Totalt genererade turismen i Dalmland 94 årsverken inom turist- och besöksnäringen i Dalmland. År 2003 var siffran 107. Inom turist- och besöksnäringen i Dalmland krävdes det 1,5 miljoner kronor för att skapa ett nytt årsverke. Det var samma som rikssnittet för 2008.¹³

Flest arbetstillfällen skapas inom boende och restaurang. Logi och restaurang är tillsammans med aktiviteter de mest personalintensiva branscherna.

De framtagna sysselsättningseffekterna visar hur många årsverken som teoretiskt skapas vid en viss omsättning. Eftersom turismen i Dalmland är koncentrerad främst till sommarmånaderna vet vi att en stor del av arbetstillfällena är säsongjobb och få är heltidsarbeten. På destinationer som har en året-runt turism skapas fler arbetstillfällen på helårsbasis och då tillfaller dessa jobb främst kommunens eller regionens egna invånare.

¹² Med årsverke avses ett arbetstillfälle under ett år.

¹³ Enligt Turistsattelitkontot krävdes det 1,5 miljoner kronor i omsättningsökning för att genererar ett nytt årsverke. Källa Tillväxtverket och SCB.